

Miquel Serra Rafart:

«Un cistell és ple de senyals»

Text i fotos > **JUDIT PUJADÓ**, escriptora

Adreça web per
escoltar l'entrevista

És ben probable que conegueu en Miquel Serra Rafart perquè ha voltat per tot Catalunya venent els seus cistells, les cadires que fa o les làmpades que crea, a les nombroses fires que hi ha al país. A la Fira del Cistell de Salt hi anava cada any, sempre carregat amb peces de vim, de balca o de canya. Alguns cops també hi anava a fer demostracions. Així que, si recordeu algú amb un cistell entre les cames i amb les mans amunt i avall cargolant vims, hi ha força possibilitats que sigui ell.

Si li ho demaneu, en Miquel, que va néixer el 1953, us explicarà que quan tenia quinze anys va veure un cove i va decidir que es volia dedicar a fer-ne. No tenia cap relació amb l'ofici. Els pares, en Jaume Serra, que era de Batet de la Serra, i la Dolors Rafart, que és de Joanelles, feien de pagesos a can Rubau, on en Miquel ara té tot un desplegament de vims i balques, i una pila de canyes esperant el seu torn per ser pelades i passar a formar part d'alguna peça: un cistell per anar a caçar bolets, un per

semmar, un cove, o qualsevol cosa que us pugueu imaginar, perquè l'art de la cistelleria no té més límits que els que cadascú hi vulgui posar.

Can Rubau és un mas de Batet de la Serra, una casa mesurada de parets de pedra fosca. Hi ha camps que ja no es treballen, però en Miquel explica que una vegada hi va sembrar semprevives i que li'n van sortir tantes que es va inventar un carret de vim, el va emplenar d'aquelles flors i en va vendre centenars. Mentre conversem, ens volten tot de gossos.

Una de les gosses de la casa ha cadellat. Una altra ens va seguint a tot arreu i ens deixa caure, de tant en tant, una pedreta a la vora dels peus. Té ganes de jugar. La mare, la Dolors Rafart, reposa a l'eixida, asseguda en una cadira a l'ombra.

Un cop va decidir que volia ser cisteller, en Miquel va anar a aprendre'n amb en Genís, un cisteller de Batet que feia coves i cistells per als veïns. «Abans la venda es feia als veïns. Passava un veí i et deia: "M'has de fer un parell de coves". I feies un parell de coves. Però, és clar, si has de pagar autònoms i funcionar més o *menos* bé, t'has de moure. Això t'obliga a marxar, a anar a fires, a tenir contacte directe amb la gent, i amb botigues també, perquè pots trobar una botiga que et vagi comprant...» Per aprendre l'ofici s'hi va estar dos anys i mig. Dos anys i mig fent cistells i després cremant-los. S'han de conèixer bé tots els materials, un ha de veure una peça i saber com funciona, i això no és fàcil, vol temps. «Abans hi havia el cistell específic per portar la carmanyola i el porró al camp quan s'hi treballava; es feien nius per criar coloms, tapadores per a les piles del carbó... Ara algunes d'aquestes peces es fan servir com a decoració, però moltes de les que es gastaven abans ara ja no es fan servir i ja no es venen. Per això vaig decidir aprendre l'ofici de cadirer. Quan a Catalunya els cistellers es dedicaven a fer peces per al món del treball, a França ja es començaven a dedicar a la decoració.

Les seves mans denoten la feina que han fet tota la vida. El seu ofici és antiquíssim i no sembla que s'hagi de perdre

Sempre s'obren noves possibilitats, i ara tothom tira cap a la decoració i treballa per a arquitectes i per a interioristes. Jo faig *làmpares*, capçals de llit, i també restauro cadires.»

Un cop va arribar un ferrer fins a can Rubau. Havia ideat un aparell per pelar canyes. «Me'n va demanar 5.000 peles i l'hi vaig comprar. Què podia fer, si va venir fins aquí?» Així que en Miquel ara va a collir les canyes i després les pela al costat de casa mateix. És l'única fibra que no compra, perquè de vims en té que són de la Garrotxa, i també en va a buscar a Conca, i la balca, a Ciudad Real. De vegades els ha d'assecar. Després els ha de tenir en remull, més dies com més gruixuts siguin, per tal que tinguin prou flexibilitat. La vida laboral d'un cisteller passa per treballar cada dia entre setmana i dedicar els caps de setmana a vendre la producció. «Un cop vaig aga-

far un comercial i vaig rebre tantes comandes que vaig haver de deixar-ho. No hi arribava. Un altre cop em van trucar de *La Vanguardia* i em van preguntar quant tardaria a fer cinc mil cistells. Els vaig dir que cinc anys!» I és que una de les gràcies de l'ofici és la creativitat. Fer una mateixa peça durant molt de temps avorreix. Una altra gràcia que no es valora normalment és no tenir amo: «No m'ha hagut de preparar el sou ningú. Si tinc diners, en tinc. I si no, no. No em *manda* ningú».

«La cistelleria catalana és bona», comenta. Segons ell, «és un treball fet amb vores cargolades, amb costelles. Més aviat fem peces fortes, que estan pensades perquè durin i siguin resistents. Una vora cargolada va millor que una vora plana. A veure, una vora plana per a una panera va perfecta, però per a una altra peça, molt millor la vora cargolada, perquè dura molt més. La nansa amb ànima dura molt més. Porta a dins una branca de vim o de lledoner. N'hi ha que la fan sense ànima. Lliguen tot de vims i ja està, però si t'hi repenges, es trenca».

En plena globalització, quan arreu es troben peces vingudes de l'Orient, encara queden esperances per a la producció local, artesans de quilòmetre zero que fan peces amb nom i cognoms, peces de les quals responen, assegurant-ne la qualitat i la durabilitat. «El cistell és com és, però cada cisteller fa el seu cistell, cadascú té la seva línia. Potser vosaltres no ho sabreu apreciar, però jo, només de veure un cistell, ja sé qui l'ha fet. Tenen moltes coses: uns puguen més rectes, d'altres més bombats, d'altres més alts o més baixos, uns cargolats d'una manera determinada, d'altres, d'una altra manera. Està ple de senyals, un cistell. Jo faig un cistell de tipus antic com el que em va ensenyar aquell home, en Genís. És clar, ja fa anys. I he portat sempre aquesta línia, perquè quan has fet una línia no te'n pots apartar. I n'he *vingut* molts, al llarg de la vida.»

Les mans d'en Miquel denoten la feina que han fet tota la vida. El seu ofici és antiquíssim i no sembla que s'hagi de perdre malgrat l'allau de la mecanització i l'omnipresència del plàstic. Igual com ell en va aprendre d'en Genís, n'hi ha d'altres que n'aprenen d'en Miquel. Seguirà havent-hi artesans que deixaran senyal a cada peça que elaboren per més màquines que hi hagi. I és que «una peça de cistelleria sempre és maca, per més anys que passin. Si és ben feta, això s'aprecia».

